

ชื่อวิทยานิพนธ์: การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ชื่อนักศึกษา: ชูไรดา แก้ววิกรม

รหัสนักศึกษา: 4919050017

สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา

คณะกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ประธาน
รองศาสตราจารย์พสุ สัตถาภรณ์

ปีการศึกษา: 2551

คำสำคัญ: การปฏิบัติงาน , ชุมชนสัมพันธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต1 จำแนกตามบทบาทหน้าที่และขนาดสถานศึกษาและศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและกิจกรรมที่ควรปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 347 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามตามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ F-test ผลสรุปดังนี้

การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา พบว่าการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการให้บริการแก่ชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงาน

ชุมชนสัมพันธ์ส่วนใหญ่เป็นปัญหาขาดความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่ได้ได้รับความร่วมมือความสนใจจากชุมชนเท่าที่ควร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลามาร่วมงานและเยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการเสริมความรู้นอกตำรา

Thesis Title: Community Relations Work of Basic Education Schools
under the Office of Narathiwat Education Area 1

Student's Name: Suraida Kaewwikam

Student's ID No.: 4919050017

Major Field: Educational Administration

Thesis Advisors: Assoc. Prof. Thadsanee Prathan
Assoc. Prof. Pasu Satthaporn

Academic Year: 2008

Subject Term: Affairs, Community Relation

Abstract

The objectives of this study were to study the level of Community Relations Work of Basic Education Schools under the Office of Narathiwat Education Area 1 in the opinions of schools' administrators, teachers, and basic education schools' commission. By using school size; status; types of problems in doing public relation; and school's prospected activities as the criteria, there were varied levels of community relation affairs of different elementary schools within the specified school district. The research has been conducted in academic year 2008 by using 347 elementary school administrators and teachers of the targeted school district as the representative sample. Likert scale questionnaire type was used as a tool for collecting data. The data were analyzed by using percentages, averages, and standard deviations. In addition, the F-test was applied to illustrate the differences between calculated averages.

The overall result of the study was considered as average. When analyzing each aspect of the criteria, all results were at average level. By using status and size of elementary schools, the study shows that the level of community relation affairs was agreed with direction of the opinions of schools' administrators, teachers, and elementary schools' committees. In general, there is a statistically 0.05 significant level of difference in school public relation; and community and organization relation affairs.

Furthermore, there is a statistically 0.01 significant level of difference in school's community services. Variation in school size does not affect the level of community relation affairs of the elementary schools in the studied area. The major problems of community relation affairs are a lack of unity of school stakeholders, the inadequacy of cooperation from communities and students' parents, and the unawareness of outside-class knowledge among students.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา ความกรุณาและการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ประธาน เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์พสุ สัตถาภรณ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการประเมินแบบสอบถาม อาจารย์ประกาศ ปานเจี้ยง คุณนรินทร์ อุซึ้ง และคุณสมาน ยิมะยี ซึ่งช่วยให้แบบสอบถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของวิทยานิพนธ์และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ที่ให้ความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณแม่ทวี แก้ววิกรม นายอับดุลอาลิม เดวาดาแล (สามี) และเด็กหญิงซุอามะห์ เดวาดาแล (บุตรสาว) ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดมา ขอขอบคุณ คุณปัญญา ชูช่วย ตำแหน่งนักวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติสำหรับการวิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้วยความยินดีและเต็มใจ

คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นกตัญญูกตเวทิต่อพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ และสถานศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนถึงญาติมิตรที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

ชูไรดา แก้ววิกรม

15 พฤษภาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
รายการตาราง	(10)
รายการภาพประกอบ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐาน.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์.....	8
ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	8
ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	9
ความมุ่งหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	11
บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	13
หลักการและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	15
ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
งานวิจัยในประเทศ.....	25
งานวิจัยต่างประเทศ.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือในการวิจัย.....	29
วิธีสร้างเครื่องมือ.....	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการวิจัย	35
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
บทที่ 5 การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ	52
สรุปผลการวิจัย.....	53
การอภิปรายผลการวิจัย.....	55
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	64
ประวัตินักศึกษา.....	81

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา.....	29
2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย.....	34
3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามบทบาทหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา.....	36
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน.....	37
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการประชาสัมพันธ์.....	38
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการให้บริการชุมชน.....	39
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน.....	40
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน.....	41
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น.....	42
10 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน.....	43
11 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามบทบาทหน้าที่.....	45

รายการตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง

12	เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาด-ของสถานศึกษา.....	46
13	จำนวนและร้อยละปัญหาในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน....	47
14	กิจกรรมและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์.....	49

รายการภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ	
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันได้ดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีสาระสำคัญของระบบการศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การจัดการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 16) การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้เป็นไปอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและชุมชนกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดไว้ใน มาตรา 8(2) ว่าด้วยการจัดการศึกษาที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ มาตรา 9(6) การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยกับการศึกษามีความผูกพันมาเป็นเวลาช้านานนับตั้งแต่การจัดการศึกษาในวัดและมีพระสงฆ์เป็นครูผู้สอน แต่มิได้มีบทบาทบัญญัติหรือกฎข้อบังคับไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ต่อมาได้มีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดบังคับให้บุตรหลานทุกคนเข้ารับการศึกษา พร้อมจัดตั้งโรงเรียนมีครูเป็นผู้สอนและดำเนินการโดยรัฐ ส่งผลต่อความสำคัญของการศึกษาและนับวันการศึกษาจะมีความสำคัญมากขึ้นต่อการดำรงชีวิตของผู้คนทุกชุมชน ดังนั้นชุมชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541: 9) การศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ ขึ้นอยู่กับการบริหารงานของหน่วยงานที่เป็นหน่วยปฏิบัติโดยตรงในการจัดการศึกษาซึ่งหน่วยงานนั้นคือ โรงเรียน ดังนั้นการศึกษาระดับประถมศึกษาจะมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งมีภารกิจในการบริหารโรงเรียนโดยตรง มีความใกล้ชิดกับครู นักเรียน และประชาชนมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ (สมศักดิ์ ทุ่งคาใน. 2543: 1) นอกจากนี้โรงเรียน

ยังเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคมที่ประชาชนคาดหวัง เชื่อถือและศรัทธา ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งให้ความรู้แก่เด็กในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นผู้นำทางวิชาการในชุมชน เมื่อประชาชนมีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือด้านกฎหมายเบื้องต้น จะมาขอความช่วยเหลือจากโรงเรียนดังนั้นโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นของเขา เพื่อประโยชน์ของเขา สถาบัน และกลุ่มคนในชุมชนที่โรงเรียนจะต้องเกี่ยวข้องและสร้างสัมพันธ์อันดี ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา คณะกรรมการโรงเรียน และส่วนราชการที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อสถาบันและกลุ่มคนเหล่านี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541: 3) ดังนั้นจึงเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และพยายามให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนจากการศึกษาวิจัยของ สมศักดิ์ ทุ่งคาใน (2543: 3) พบว่าคณะครูและผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ทำให้โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ในกรณีผู้บริหารที่ย้ายมาทำงานใหม่และเป็นบุคคลที่ปรับตัวยาก หยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่ชอบทำงานและไม่ยอมคลุกคลีกับชุมชน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจในความต้องการและความเป็นอยู่ความเชื่อและค่านิยมของชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารที่มีสภาพความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูเป็นไปอย่างไม่ดี คือ มีเวลาสัมพันธ์กับชุมชนน้อย หรือไม่หาโอกาสสัมพันธ์กับชุมชน มีปัญหาทางเศรษฐกิจ การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ไม่มีระบบ และบุคลิกลักษณะไม่เอื้ออำนวยต่อความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านความสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนกับชาวบ้านเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น เนื่องจากผู้บริหารไม่มีเวลาพอที่จะคลุกคลีกับชุมชนอันเนื่องมาจากต้องรีบกลับบ้านซึ่งอยู่ห่างจากโรงเรียนค่อนข้างมากทำให้ความสัมพันธ์กับชุมชนจึงมีน้อย

ศิลปชัย ผลกล้า (2540: 4) ได้ให้ทัศนะว่า การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนนอกจากจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการบริหารแล้ว ควรมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทและขอบข่ายของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 20) ได้เสนอแนะไว้ทั้งห้าด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ การให้บริการแก่ชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น นอกจากนี้ อัจฉริยา มีรุ่งเรือง (2542: 4) ได้ให้ทัศนะว่า การบริหารโรงเรียนจะดำเนินไปได้ดีเพียงใดนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงชุมชนแต่ละแห่งที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างกันไป ฉะนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรมีการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความคิดและเจตคติ และต้องอาศัยความอดทนเพื่อรอคอยผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาธราธิวาส เขต 1 รวมทั้งผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารงาน ชุมชนสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย ผู้วิจัยในฐานะครู สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 และมีส่วนในการ ปฏิบัติงานด้านชุมชนสัมพันธ์ทำให้พบเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลา จึงมีความสนใจเป็น อย่างยิ่งที่จะศึกษาสภาพการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ว่าการดำเนินกิจกรรมร่วมกันมีปัญหาอุปสรรคในการ ดำเนินงานอย่างไร มากน้อยเพียงใดในแต่ละด้าน ตามกรอบที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงที่จักนำมาใช้เป็นประโยชน์ ต่อการปรับปรุงวางแผน และเสนอแนะนโยบายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามสถานภาพบทบาทหน้าที่ และขนาด ของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและกิจกรรมที่ควรปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

สมมติฐาน

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน
2. ขนาดสถานศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 และหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานในการนำข้อสรุปจากการวิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเองเกี่ยวกับกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ที่ปฏิบัติน้อยหรือไม่ได้ปฏิบัติ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ด้านดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539: 23)

- 1.1 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- 1.2 การให้บริการแก่ชุมชน
- 1.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- 1.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
- 1.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยประชากรหลายกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2551 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 149 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,856 คน คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 1,467 คน รวมทั้งหมด 3,505 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2551 โดยกำหนดสถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม และใช้เทคนิคการสุ่ม แบบกลุ่มตามขนาดสถานศึกษาและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางอัตราส่วนของ เครจซี่และมอร์แกน (วัน เดชพิชัย. 2535: 300-301; อ้างอิงจาก Krejcie & Morgan. 1970: 607-610) ได้สถานศึกษา จำนวน 108 โรง และจัดกลุ่มสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวน

15 โรง สถานศึกษาขนาดกลางมีจำนวน 64 โรง สถานศึกษาขนาดใหญ่มีจำนวน 29 โรง หลังจากนั้นทำการสุ่มรายชื่อสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มแบบง่ายโดยวิธีจับฉลากสถานศึกษาแต่ละโรง แล้วกำหนดลักษณะด้วยการเทียบสัดส่วนตามบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา 3 กลุ่ม ได้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 108 คน ครูผู้สอน จำนวน 131 คน คณะกรรมการสถานศึกษา-ชั้นพื้นฐาน จำนวน 108 คน รวมทั้งหมด 347 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยตัวแปร

3.1.1 สถานภาพตามบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

3.1.2 ขนาดของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขนาด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 8)

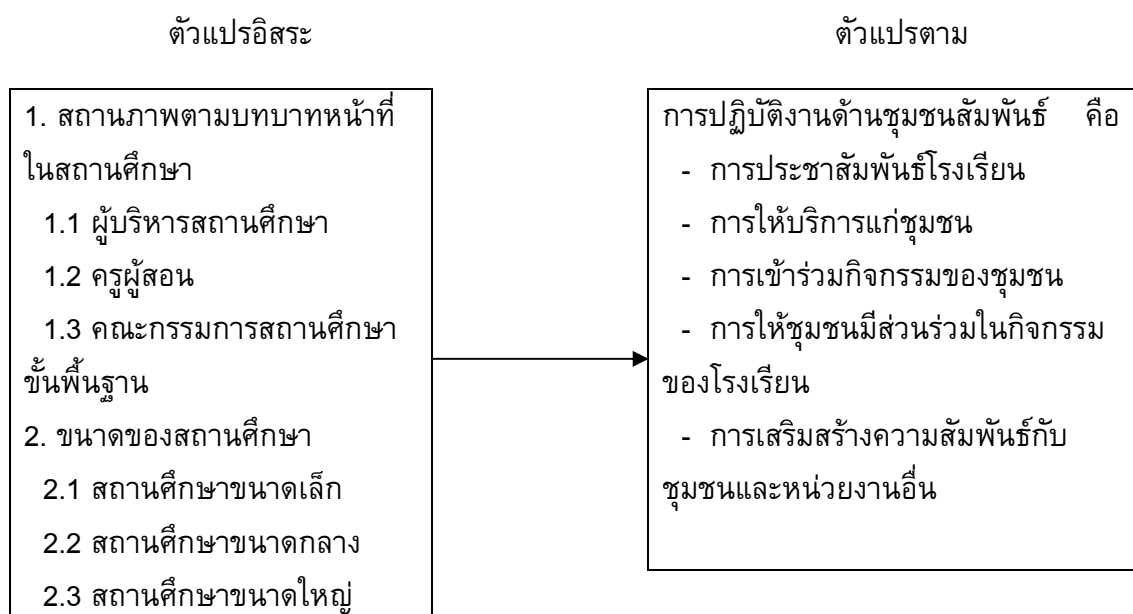
3.1.2.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนทั้งหมดไม่เกิน 120 คน

3.1.2.2 สถานศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

3.1.2.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วยการปฏิบัติงานด้านชุมชนสัมพันธ์ 5 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539: 23) ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

นियามศัพท์เฉพาะ

1. การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภารกิจของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากขอบข่ายการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ 5 ด้าน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.2 การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริการที่โรงเรียนให้กับชุมชนตามความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการ ได้แก่ การให้ชุมชนใช้วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ การสนับสนุนวิทยากรและการให้คำปรึกษาแนะนำ

1.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ ได้แก่ กิจกรรมประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ร่วมงานอื่นๆของท้องถิ่น หรือของบุคคล ตามวาระอันควร

1.4 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน โดยเปิดโอกาส เชิญชวน หรือหาทางให้บุคลากรในชุมชนได้เข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน การนำทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนาโรงเรียน การเป็นวิทยากรให้ความรู้ เป็นต้น

1.5 การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมของโรงเรียน ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีทั้งต่อชุมชนและหน่วยงานอื่น ได้แก่ การประสานงานกับหน่วยงานอื่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆของชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน และศึกษาดูงาน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งสูงสุดของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1 เป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียนขึ้นไปและปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าว ในปีการศึกษา 2551

3. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 เป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียนขึ้นไป และปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าว ในปีการศึกษา 2551 แต่ไม่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

4. คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2546

ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 และปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าว ในปีการศึกษา 2551

5. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดลักษณะสถานศึกษาโดยใช้จำนวนนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

5.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนทั้งหมดไม่เกิน 120 คน

5.2 สถานศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

5.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

6. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่เปิดสอนตั้งแต่ช่วงชั้น

ที่

1-4

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของประกอบการศึกษาค้นคว้า การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 กำหนดหัวข้อในการศึกษาดังนี้

1. การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์
 - 1.1 ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.2 ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.3 ความมุ่งหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.4 บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.5 รูปแบบการพัฒนางานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.6 หลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.7 ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์

ความหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของชุมชนมีหน้าที่ให้ความรู้อบรมสั่งสอนบุตรหลานของประชาชนในชุมชน ดังนั้นโรงเรียนกับชุมชนจึงควรมีความเกี่ยวข้องและเกื้อกูลกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นความร่วมมือร่วมใจที่ต้องมีความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายและข้อคิดเห็นของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหลายท่านดังนี้

อร่าม กุสกุรัตน์ (2542: 13) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลทุกคนมีการติดต่อสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะทำให้ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนในด้านต่างๆ

อิทธิพร ศรีถาวร (2544: 19) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในรูปปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่าการที่โรงเรียนและชุมชนมีบทบาทต่อกัน

เพื่อให้การสนับสนุนในด้านงานศึกษาและให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน ทั้งต่อชุมชนเองและต่อโรงเรียน ส่วนของโรงเรียนก็ได้รับความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งคน และทรัพยากรต่างๆ ส่วนของชุมชนก็ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน

สุนทร อัยแก้ว (2546: 9) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในรูปของการดำเนินการร่วมกัน ว่ากระบวนการดำเนินงานร่วมกันของโรงเรียนกับชุมชนในการวางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อเกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งส่งผลต่อวัตถุประสงค์รวมของการดำเนินงาน คือ ให้เกิดผลดีต่อนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร

สุรางค์ สุบรรณพงษ์ (2547: 21) ได้ให้ความหมายของงานชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง โรงเรียนกับชุมชนต้องมีความเกี่ยวข้องกันเสมอ ความร่วมมือร่วมใจที่เกิดขึ้นอย่างดี จำเป็นต้องให้ทั้งสองฝ่ายรู้จักกันอย่างดีพอเสียก่อน การร่วมมือที่ดีจึงจะเกิดขึ้น โรงเรียนและชุมชนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ ความจำเป็นที่ต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

จากความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในรูปปฏิสัมพันธ์และการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นสามารถบูรณาการและสรุปความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในลักษณะกระบวนการ ตั้งแต่การวางแผน ประสานงาน การเผยแพร่ข่าวสาร การให้ความช่วยเหลือกันตลอดจนการใช้แหล่งทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนและชุมชนไปพร้อมกัน

ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนและชุมชนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ในอดีตและได้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช พ.ศ. 2542 รวมทั้งมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกภายใน ล้วนกำหนดให้ชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของโรงเรียนดังนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 38) ให้ความสำคัญงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า จากการที่โรงเรียนประถมศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับชุมชนและท้องถิ่น นอกจากเป็นสถานศึกษาแล้ว โรงเรียนมีลักษณะเป็นสถาบันทางสังคมระดับท้องถิ่นด้วย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. เป็นการบริหารงานที่ช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านอื่นๆ ของโรงเรียนเป็นไปได้โดยสะดวก

2. เป็นการบริหารงานที่ช่วย สร้างความเข้าใจ อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชน ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้
4. เป็นการบริหารงานที่ช่วยให้สภาพความต้องการ และปัญหาของชุมชนเพื่อ ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายของโรงเรียน
5. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน อันเป็นการช่วยพัฒนา สังคมอีกทางหนึ่ง
6. เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมในเรื่องการอยู่ร่วมกันและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
7. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่น เช่น กรมการปกครอง กรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น อันจะเป็นผลดีต่อราชการ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2546: 201) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. โรงเรียนคือแหล่งอบรมคนให้ชุมชน
2. โรงเรียนคือแหล่งวิทยากรและวิทยาการ
3. โรงเรียนส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน
 - 3.1 การเรียนภาษาเดียวกันทั้งสังคม
 - 3.2 เรียนรู้หลักพื้นฐานของสังคมเดียวกัน
 - 3.3 โรงเรียนสร้างความสำนึกในท้องถิ่นและชุมชน
 - 3.4 โรงเรียนช่วยเผยแพร่อุดมการณ์หรือคตินิยมของชาติ
4. โรงเรียนกำหนดการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน
 - 4.1 ส่งเสริมการพัฒนาของปัจเจกชน
 - 4.2 ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ใหม่
 - 4.3 มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
 - 4.4 ประเมินกิจกรรมของชุมชน

ส่วน จริฎ บุรีภักดี (2537: 20) กล่าวถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกด้าน โดยเฉพาะให้ความรู้และวิชาชีพแก่ชุมชน รวมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรม แก้ไขปัญหาความประพฤติของนักเรียน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือซึ่งกันและกัน และ สิปปนนท์ เกตุทัต (2539: 22) ได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่า ทุกฝ่ายต้องปฏิรูปบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเกี่ยวกับการศึกษา ความตื่นตัวของชุมชนเป็นเงื่อนไขหลักของการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นจริงได้

จากข้อคิดเกี่ยวกับความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสามารถสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่

โรงเรียนจะต้องพิจารณาในการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน และชุมชน โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนเป็นแหล่งร่วม ผลิต และพัฒนาคน ตลอดจนถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ และดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างปกติสุข

ความมุ่งหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนและชุมชนมีบทบาทหน้าที่สำคัญเกี่ยวข้องและปฏิบัติงานร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนและชุมชน เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทำให้โรงเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและความร่วมมือ ช่วยเหลือจากชุมชนซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการไปได้ด้วยดี ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 23) จึงกำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้ผู้บริหารถือปฏิบัติตามภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์งานชุมชนสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียนอันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือและความสะดวกในการดำเนินงาน
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน คือ บุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำเนินงานของโรงเรียน
3. เพื่อให้โรงเรียนได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน
4. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่น ๆ อันจะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง
5. เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการบรรลุเป้าหมายได้สะดวก
6. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน อันจะทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
7. เพื่อป้องกันหรือแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้นโดยเป็นผลกระทบจากชุมชน

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความมุ่งหมายของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนประกอบด้วย จำรัส นวลนิ่ม ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ และพิชัย เสงี่ยมจิตต์ มีรายละเอียดดังนี้

จำรัส นวลนิ่ม (2540: 274) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อต้องการให้ชุมชนได้ทราบการดำเนินงาน ความก้าวหน้า และความเคลื่อนไหวของโรงเรียน
 2. เพื่อให้โรงเรียนได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวของชุมชนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน
 3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษาและ เกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องสนใจและให้การสนับสนุนการศึกษา
 4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่โรงเรียน
 5. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน
 6. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน หรือท้องถิ่นของโรงเรียนให้เกิดขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง
 7. เพื่อโรงเรียนจะได้เสนอความรู้ ความก้าวหน้า และแนวโน้มใหม่ๆ ทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ
 8. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นๆในชุมชน เช่น วัด อำเภอ โรงงานต่างๆ สำนักงานต่างๆ
 9. เพื่อคลี่คลายข้อข้องใจ ช่วยให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนในแง่ดี
 10. เพื่อช่วยในการประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน
- ธีรรัตน์ กิจจักษ์ (2542: 233) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้
1. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 2. เพื่อสร้างเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน
 3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน
 4. เพื่อฟื้นฟูรักษาวัฒนธรรมของชุมชน
 5. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 6. เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชนโดยประชาชน เพื่อประชาชน
- พิชัย เสียมจิตต์ (2542: 297) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้
1. เสนอรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมและข่าวสารของโรงเรียน
 2. รับข่าวสารการเคลื่อนไหวจากภายนอกเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน
 3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจ ในความสำคัญของการศึกษาและเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบบประชาธิปไตย ที่จะต้องสนใจต่อการศึกษา
 4. ส่งเสริมให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

5. ส่งเสริมให้ชุมชน มีบทบาทในการวางเป้าหมายการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน
6. สร้างความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบ้าน โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ชุมชน โดยให้โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา เป็นศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม
7. เสนอความรู้ทางความก้าวหน้า และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและสถาบันอื่นๆในสังคม
8. ให้เกิดความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและสถาบันอื่นในสังคม
9. เพื่อเป็นช่องทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ชุมชน
10. เพื่อแก้ไขข้อข้องใจและสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนหรือสถาบันผิด ๆ จากที่นักวิชาการได้กล่าวมาแล้วแสดงให้เห็นว่าความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนซึ่งผู้บริหาร ครู อาจารย์ ตลอดจนบุคคลในท้องถิ่นจะต่อให้ความสำคัญ ให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการพัฒนาเยาวชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน ซึ่งจะได้ประโยชน์ทั้งโรงเรียน และชุมชนตลอดทั้งความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติด้วย

จากข้อคิดเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนสนับสนุนซึ่งกันและกัน และเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียน

บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้มีการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ เพราะงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นภารกิจสำคัญที่ละเลยไม่ได้ เพราะหากไม่เห็นความสำคัญย่อมจะทำให้การบริหารสถานศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จดังนั้น คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539: 16) จึงได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารนำไปปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียดในด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรม ด้านประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหา เจตคติ และความเชื่อต่าง ๆ อันเป็นข้อมูลพื้นฐาน

ทั้งนี้เพื่อที่โรงเรียนจะได้นำมาวิเคราะห์ประกอบในการวางแผน การดำเนินงานของโรงเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

2. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการวางแผน การดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดให้มีส่วนร่วมกันระหว่างคณะครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียน

3. กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามแผน

4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์งานโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยใช้เทคนิควิธีต่างๆ

5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชนเพื่อรับทราบความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงาน

6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในขอบข่ายงานตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

7. จัดให้มีการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่างๆที่โรงเรียนสามารถทำได้

8. เลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งเป็นกรรมการการศึกษาของโรงเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการการศึกษาได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากที่สุด โดยให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง

9. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น คือ บุคคล วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ที่สุด

ลิปแฮม และ โฮ จูเนียร์ (อัจฉริยาภา มีรุ่งเรือง. 2542: 19; อ้างอิงจาก Lipham and Hoep Jr. 1974: 320) ได้ให้ทัศนะเรื่อง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีแนวคิด เข้าใจ วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน และพร้อมที่จะทำงานกับชุมชน

2. ถู้อเอาความต้องการของชุมชนเป็นความต้องการของตนเอง

3. มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชุมชน

4. มีการติดต่อกับองค์กรต่าง ๆ ของชุมชน

5. สร้างโครงการความสัมพันธ์โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ

6. มีความสามารถในการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ส่วน ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2540: 77) เห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ผู้บริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและให้ข้อคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานว่าต้องสนใจและหาวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบการดำเนินงานของโรงเรียน การออกเยี่ยมบ้าน ช่วยงานต่างๆ ในชุมชน ให้ความจริงใจกับประชาชน สร้างสรรค์ความเจริญให้แก่โรงเรียนกับชุมชน ตลอดจน

วางตนให้เป็นที่เคารพนับถือของประชาชน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้ชีวิตร่วมกับชุมชน ต้อนรับหรือติดต่อกับบุคคลที่มาเยี่ยมเยียน ใจกว้าง ยอมรับข้อร้องเรียน ซึ่งในเรื่องดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. สร้างความเชื่อถือในเรื่องความรู้ความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน แก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้งที่จะก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนที่อยู่รอบๆ โรงเรียน ศึกษา เยี่ยมเยียนและใช้ชีวิตร่วมกับชุมชน
3. ร่วมมือ และกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนมีการวางแผนงาน เพื่อพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และความเจริญก้าวหน้ามาสู่โรงเรียน

4. เป็นผู้มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งโรงเรียนและชุมชน เป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกัน และเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน

จากความคิดเห็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชน ให้เป็นประโยชน์ ในการเรียนการสอนให้มากที่สุด เพื่อชีวิตที่ดีของเด็กและชุมชน
2. ประชาสัมพันธ์กิจการ และการดำเนินงานของโรงเรียนแก่ชุมชน
3. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างของพลเมืองดี ตามวิถีทางของประชาธิปไตย มีจริยธรรม และวัฒนธรรมเป็นที่เชื่อถือของชุมชน
4. ร่วมมือกับชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ และความก้าวหน้าของชุมชน

5. ให้การศึกษาแก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมีขอบข่ายที่กว้างขวางมาก โรงเรียนจะต้องกำหนดการปฏิบัติไว้ในแผนให้ชัดเจน กล่าวโดยสรุป บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน คือ การเป็นผู้กำหนดแนวทางประสานงานนำโรงเรียนไปสู่ชุมชน ชุมชนเข้าสู่โรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนและท้องถิ่นมีโอกาสร่วมมือกัน

หลักและวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะก่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกัน มีประโยชน์ ทั้งต่อโรงเรียนและชุมชน ที่จะทำให้เกิดความร่วมมือได้นั้น ผู้บริหารควรยึดหลักต่างๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ข้อคิดไว้หลากหลายวิธีการ ดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540: 27) ได้กล่าวไว้มีดังนี้

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง คือเป็นภารกิจที่จะต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา
3. ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมงานทุกด้านที่ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย
4. ต้องมีความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินการ
5. ต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ มิใช่ด้านทำลายภาพพจน์ของโรงเรียนและชุมชน
6. ต้องดำเนินการโดยปรับให้เข้ากับสภาพการของชุมชน
7. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับสาระ วิธีการ เวลาและโอกาส

คินเดรด (อัจฉริยญา มีรุ่งเรือง 2542: 21-22; อ้างอิงจาก Kindred. 1957: 76 – 83) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. หลักความบริสุทธิ์ใจ (Integrity Principle) ตามหลักนี้ ผู้บริหารโรงเรียนพึงให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวแต่ละอย่างของการจัดการ และการบริหารโรงเรียนแก่ประชาชนในชุมชนด้วยความบริสุทธิ์ คือ ไม่มีผิดไปจากความจริง ไม่ปิดบังซ่อนเร้น ข้อมูลที่เผยแพร่ส่วนหนึ่งส่วนใดให้ประชาชนเกิดความลังเล สงสัย ไม่เชื่อใจ เพราะจะเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะจิตที่หมดศรัทธา และคลายความเชื่อถือได้

2. หลักความต่อเนื่อง (Continuity Principle) การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามหลักการนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงความสืบเนื่องที่ต้องกระทำติดต่อกันไปไม่ขาดตอน ทั้งนี้เพื่อกระชับสัมพันธ์ภาพให้แน่นแฟ้นอยู่เสมอ แม้ว่าได้รับความร่วมมือส่วนหนึ่งส่วนใดแล้วก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่าความสัมพันธ์จะหยุดเพียงเท่านั้น โอกาสที่จะให้ความร่วมมือยังดำเนินต่อไปไม่หยุดยั้ง

3. หลักครอบคลุมในเนื้อหา (Coverage Principle) ตามหลักการนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงการเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบ เพื่อประชาชนได้ทราบภาพพจน์ของการบริหารโรงเรียนที่ชัดเจนที่สุดและเพียงพอ

4. หลักความเรียบง่าย (Simplicity Principle) การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในหลักการนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความเข้าใจ ซึ่งหมายถึงการใช้ภาษาที่เรียบง่ายและเป็นภาษาที่ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าใจได้ชัดเจน การใช้กราฟ แผนภูมิแบบจำลอง หรือลักษณะการสื่อสารอย่างอื่นที่ประชาชนไม่คุ้นเคยอาจทำความเข้าใจที่ผิดพลาดคลุมเครือหรือไม่เข้าใจเลยจะเป็นเหตุให้ภาพรวมเกี่ยวกับโรงเรียนขาดความร่วมมืออันดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาต่างประเทศมาปะปนในการเผยแพร่ข่าวสารก็จะเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง

5. หลักสร้างสรรค์ (Creativeness Principle) ตามหลักการนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงการเสนอข่าวสาร หรือข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนและของโรงเรียนเป็นส่วนรวม พึงละเว้นการเสนอข่าวสารที่เกี่ยวกับ

ปัญหาส่วนตัวของครูอาจารย์หรือผู้บริหาร รวมทั้งเสนอข่าวที่สื่อให้เห็นความอ่อนแอหมดหวังหรือหมดกำลังใจให้ประชาชนทราบ เพราะข่าวสารดังกล่าวเป็นเรื่องส่วนตัวไม่มีลักษณะเป็นการสร้างสรรค์แต่อย่างใด

6. หลักปรับตัว (Adaptability Principle) ตามหลักการนี้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารต้องคำนึงถึงความแตกต่างของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นในด้านภาษา สติปัญญา พื้นฐานความรู้ ความเชื่อ เจตคติ การจัดการเสนอข่าวสารออกมาควรจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันเพราะจะต้องไม่ขัดกับลักษณะดังกล่าว และจะต้องปรับวิธีการให้คล้อยตามกัน

7. หลักยืดหยุ่น (Flexibility Principle) ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนก็ต้องอาศัยความยืดหยุ่นของเวลา ไม่จำกัดระยะเวลา และสอดคล้องกับสภาพของชุมชน เช่น ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท การสร้างความสัมพันธ์ทั้งสองชุมชนนั้นต้องต่างกัน ประชาชนในเมืองต่างก็ไปทำงานตั้งแต่เช้า เย็นกลับ ส่วนประชาชนในชนบทมีความเป็นอยู่กับสวนไร่นา ก็อาจต่างไปกับชุมชนเมือง เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องอาศัยความยืดหยุ่นเข้ามาประกอบด้วย

สตูปส์ และแรพเพอร์ตี (มนตรี ทองซอน. 2548: 25; อ้างอิงจาก Stoops and Rafferty. 1961: 515 – 519) ได้ให้หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ห้าประการ คือ

1. การให้และรับข่าวสาร กล่าวคือ บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีดำเนินงานของโรงเรียนด้วยเช่นกัน

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่การรู้จักใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี

3. ความสัมพันธ์ต้องจริงใจต่อกัน ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียน และโรงเรียนก็เข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

4. ความสัมพันธ์ต้องเป็นไปแบบต่อเนื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะต้องกระทำต่อเนื่องไม่ขาดสาย

5. ความสัมพันธ์จะต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจและง่ายต่อการเข้าใจ รวมทั้งจะต้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชุมชน

ส่วน พนิดา วีระชาติ (2542: 54) ได้ให้หลักไว้ดังนี้

1. การทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของประชาชน และปรับปรุงให้ดีที่สุด เท่าที่จะดีได้
2. การผูกมิตรสัมพันธ์กับชาวบ้าน และรักษาบรรยากาศอันดีระหว่างชาวบ้านกับโรงเรียน

3. ศึกษาความรู้เรื่องชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อที่จะหาสิ่งที่เป็นประโยชน์มาสอนนักเรียนซึ่งจะทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับโรงเรียน

4. การรับใช้ชุมชนด้วยวิธีดังนี้

- 4.1 ทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน
- 4.2 ชักชวนชาวบ้านเข้าหาโรงเรียน
- 4.3 เปิดโอกาสให้ชาวบ้านใช้โรงเรียน
- 4.4 จัดการศึกษาผู้ใหญ่
- 4.5 จัดสนทนากิจกรรมต่างๆร่วมกับชาวบ้าน
5. จัดตั้งสมาคมครู และผู้ปกครองเพื่อร่วมกันบริหารโรงเรียนให้เจริญ
6. พยายามเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนให้ประชาชนได้ทราบด้วยวิธีการต่างๆ
7. จัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่า เพื่อให้นักเรียนเก่าไม่ลืมโรงเรียน และทำประโยชน์แก่โรงเรียน

สรุปได้ว่า หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องมีความปรารถนาดี บริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา จะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นวิธีการง่ายๆ และยินดีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ให้บริการต่างๆ แก่ชุมชนพร้อมกับการศึกษา และเรียนรู้วิถีชีวิต ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมของชุมชน สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมในชุมชนและต้องยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนดำเนินการทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดภาระงาน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนครอบคลุมภารกิจ 5 ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ วิธีการของสถาบันที่มีแผน และการกระทำต่อเนื่อง อันที่จะสร้างหรือทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ และสนับสนุนให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน อันเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินงานไปได้ผลดี สมความมุ่งหมาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความจริง และโดยมีประชาคมดีเป็นแนวบรรทัดฐาน ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 26-27) ได้เสนอความหมายการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น ในข่ายงานนี้มีกิจกรรมที่สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้ คือ

- 1.1 การประชุมผู้ปกครองเพื่อแจ้งการปฏิบัติงานของโรงเรียน
- 1.2 การทำจุลสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่
- 1.3 จัดป้ายประกาศเผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน
- 1.4 การพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม

ส่วน มัทธนา ธรรมรังษี (2542: 33-34) ได้กล่าวว่า เพื่อความเหมาะสมในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรมีคณะครูรับผิดชอบด้านประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน โดยเฉพาะ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกชนิดดังต่อไปนี้

1. เขียนบทความ เขียนข่าว เกี่ยวกับโรงเรียนส่งไปลงหนังสือพิมพ์หรืออ่านทางวิทยุ หรือโทรทัศน์
2. จัดบรรยายพิเศษต่าง ๆ ให้ครู ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปฟังเพื่อประดับความรู้ในโอกาสต่าง ๆ
3. ติดต่อเยี่ยมเยียนคนสำคัญต่าง ๆ ในท้องถิ่น เยี่ยมเยียนครู นักเรียนในโอกาสเจ็บป่วย
4. รับผิดชอบเกี่ยวกับการถ่ายรูป และบันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ
5. จัดปฐมนิเทศครูใหม่ นักเรียนใหม่และผู้ปกครองในโอกาสเปิดภาคเรียน
6. จัดทำรายงานประจำปี
7. จัดทำวารสารข่าวประจำโรงเรียน
8. สสำรวจประชามติ และความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับโรงเรียนอยู่เสมอ
9. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนในกิจกรรมต่างๆของประชาชนในท้องถิ่นหรือกิจกรรมนอกโรงเรียนทุกชนิด
10. รับผิดชอบดำเนินงานเลือกตั้ง นับตั้งแต่เลือกหัวหน้าเลือกตั้ง ประจำตำแหน่งต่างๆ ตลอดจนเลือกตั้งสมาชิกต่างๆ ทั้งอำเภอ จังหวัด และประเทศ

และนพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540: 10-12) ได้กล่าวถึง กิจกรรมนอกหลักสูตรต่างๆ ของโรงเรียนใช้เป็นสื่อที่ดีในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับการเรียนดีของเด็กนักเรียนจนมีชื่อเสียงประกาศในการแข่งขันทางวิชาการดีเด่นของนักเรียน ข่าวการเล่นกีฬาเก่ง การเชียร์หรือวงดนตรีของโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้สิ่งที่โรงเรียนควรนำมาพิจารณาในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนคือ

1. การแข่งขันประกวด เช่น การแข่งขันกีฬาและกรีฑา ว่ายน้ำ การอภิปราย การประกวดทางศิลปะ และการแสดงฝีมือต่าง ๆ ของนักเรียน
 - 1.1 การแสดงละครและดนตรี
 - 1.2 งานสังคม เช่น การร่ำวง และการฟ้อนรำประกอบงาน
 - 1.3 การออกวารสารของนักเรียน
 - 1.4 สโมสรหรือชุมชนต่างๆ ของนักเรียน

1.5 สถานักเรียน

1.6 การประชุมนักเรียน

2. การทัศนอาจร
3. พิธีรับประกาศนียบัตร

ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมทั้งหมด ควรเป็นกิจกรรมที่ไม่มีการบังคับ หรือขอบริจาค แต่มุ่งในด้านประชาสัมพันธ์จึงจะได้ผล

สรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

การให้บริการแก่ชุมชน

การให้บริการแก่ชุมชน โรงเรียนควรจัดบริการให้แก่ชุมชน มีการบริการทางวิชาการ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่แก่ชุมชน รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ที่โรงเรียนสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ เพื่อความสะดวกและประหยัดมีโรงเรียน จำนวนไม่น้อยที่มีสภาพความพร้อมดีกว่าชุมชนสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและตลอดไป และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 26-27) ได้เสนอความหมายการ ให้บริการแก่ชุมชน คือ การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะ ดำเนินการได้ เช่น

1. การให้บริการด้านวิชาการ
2. ให้คำแนะนำ หรือให้คำปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน
3. ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์

ส่วน กฤษฎณา แพทยานนท์ (2546: 23) ได้เสนอแนะ แนวทางการให้บริการแก่ชุมชน ที่โรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

1. ให้ความรู้ ความคิด และคำแนะนำ แก่สมาชิกของชุมชนในกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น
2. ให้บุคลากรในฐานะเป็นศูนย์กลางประกอบกิจกรรมแบบต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น เทศการประจำปีทางศาสนา
3. ให้ยืมวัสดุครุภัณฑ์เพื่อใช้ในงานที่เป็นส่วนร่วม
4. ให้ยืมสถานที่ประกอบกิจกรรม เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน สนามกีฬา
5. ให้บริการแก่สมาชิกในชุมชน เช่น ห้องสมุด สหกรณ์โรงเรียน
6. ให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน ทั้งด้านกำลัง ความคิด และกำลังกาย
7. ให้แนวความคิดใหม่ตามระดับความรู้ ความต้องการและความสามารถของสมาชิกในชุมชน

8. ให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย และทุกระดับ

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2540: 112) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของโรงเรียนจะต้องบริการชุมชน ดังนี้

1. โรงเรียนในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชน โดยโรงเรียนมีบทบาทในการเป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง และการเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่ชุมชน
2. โรงเรียนในฐานะสถาบันฝึกวิชาชีพ บทบาทโรงเรียน คือบทบาทที่เกี่ยวข้องตามหลักสูตรและบทบาทในการให้บริการชุมชน
3. โรงเรียนในฐานะเป็นแหล่งวิทยาการชุมชน โดยโรงเรียนควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

3.1 ศูนย์ของข่าวสาร

3.2 ศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ

3.3 ตัวอย่างการดำเนินงาน

3.4 ศูนย์รวมวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า การให้บริการแก่ชุมชนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การให้บริการแก่ชุมชนอาจทำได้หลายทาง การให้บริการด้านอาคารสถานที่ โดยให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ การเผยแพร่ความรู้วิชาการใหม่ๆ การจัดทำหลักสูตรอาชีพระยะสั้น ให้ความรู้ทักษะด้านการประกอบอาชีพ การจัดหาวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นในการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย การทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดงานประเพณีงานเทศกาลต่างๆ งานเกี่ยวกับศาสนา ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนพัฒนาชุมชนและบำเพ็ญประโยชน์ในท้องถิ่นและการเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น การออกไปเยี่ยมเยียนชุมชน การประชุมปรึกษาหารือเพื่อขอความร่วมมือกับผู้ปกครอง

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน คือ การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ กิจกรรมด้านนี้ ได้แก่

1. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางศาสนา
2. เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
3. การร่วมงานอื่นของท้องถิ่น หรือของบุคคลตามวาระอันควร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 301) ได้ให้ความหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนที่โรงเรียนมีความสามารถและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ควรดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
2. เพื่อให้ชุมชนเห็นว่า โรงเรียนสามารถเป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้ช่วยเหลือชุมชนได้

3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย โดยโรงเรียนเป็นกำลังสำคัญ

4. เพื่อสร้างความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5. เพื่อให้ชุมชนมีเจตนาที่ดีและร่วมมือกับนโยบายของโรงเรียน

6. เพื่อพัฒนาและทำความเจริญให้เกิดขึ้นแก่สังคมส่วนรวม

7. เพื่อระดมกำลังทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์คุ้มค่า

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 302) ได้รวบรวมกิจกรรมการเข้าร่วมกับชุมชนไว้เป็นหมวดหมู่ โดยย้ำว่าการจัดควรจะดำเนินการให้เหมาะสมกับชุมชนและสถานการณ์ กิจกรรมดังกล่าวมีดังนี้

1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ให้คำนึงถึงความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนและจากสภาพที่เป็นจริง วัดจะเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นโรงเรียนจึงควรให้ความร่วมมือกับทางวัด ตลอดจนหน่วยงานในชุมชนต่างๆ เช่น ทอดกฐิน การจัดงานประจำปี การช่วยกันปลูกต้นไม้ เป็นต้น

2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน นำความเจริญมาสู่หมู่บ้านของตน โรงเรียนสามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ มาเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เช่น การประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือเมื่อโรงเรียนต้องการ

3. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม เมื่อมีการจัดงานเทศกาล ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมือง เช่น งานสงกรานต์ การแข่งเรือ งานลอยกระทง งานอุปสมบท งานศพ โรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

4. กิจกรรมกีฬาในชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมสร้างความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันได้เป็นอย่างดี เช่น กีฬาตะกร้อ ฟุตบอล

5. กิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

6. กิจกรรมสุขภาพอนามัย ทางโรงเรียนและเจ้าหน้าที่อนามัยสามารถประสานงานให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องการบริการ ให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจรักษา

7. กิจกรรมบริการ โรงเรียนควรให้ความเอื้อเฟื้อแก่กับชุมชน เช่น ให้บริการยืมโต๊ะ เก้าอี้ หรือสนามโรงเรียนในการจัดงานต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เป็นการนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน โดยอาจทำในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน การทัศนศึกษาภายในท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม หรืองานบุญในเทศกาลต่างๆ การร่วมกันพัฒนาชุมชน การเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ การฝึกอบรมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น การเสริมสร้างความสามัคคีโดยการจัดการแข่งขันกีฬาร่วมกัน การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น เพื่อให้

บริการแก่ชุมชนได้แก่การบริการด้านสุขภาพอนามัย ทั้งนี้การที่โรงเรียนร่วมกันทำกิจกรรมกับชุมชนก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีแก่ประชาชน เป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีแก่ประชาชน เป็นผลทำให้เกิดความร่วมมือต่อไป

การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

โรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการสองทางซึ่งจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โรงเรียนต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ในการที่จะให้ชุมชนรู้และเข้าใจการดำเนินงานของโรงเรียน เข้าใจจุดมุ่งหมายและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อชุมชนจะได้มีโอกาสให้ความร่วมมือ สนับสนุนเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้น โรงเรียนต้องคำนึงถึงความต้องการของชุมชนด้วย โดยการนำประชาชนในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมในโรงเรียนซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541: 26-27) ได้ให้ความหมาย การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือการเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้มีขึ้น เช่น

1. การเชิญประชาชนมาเข้าร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน
2. การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน
3. ให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนโดยการช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

สรุปได้ว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องมีความรู้หรือวิธีการต่าง ๆ ในการที่จะให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนได้จัดขึ้น เช่น งานนิทรรศการ งานวันสำคัญที่เกี่ยวกับศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม การเชิญบุคคลในท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นวิทยากรในโรงเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนโดยขอความช่วยเหลือด้านแรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ การร่วมกันปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นเป็นการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541: 26-27) ได้ให้ความหมาย การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น คือการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เช่น

1. การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและชุมชน

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การตอบปัญหาชิงทุนการศึกษา การแข่งขันหรือการประกวดต่างๆ

4. การจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและผู้ปกครองโรงเรียนและชุมชนมีบทบาททั้งผู้ให้และผู้รับ

ส่วน ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542: 237) ได้สรุป หลักการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นไว้ 5 ประการ

1. ต้องมีทั้งการให้และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือ บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นจะได้ผลดีอยู่ที่การใช้วิธีการหลายอย่างในเวลาเดียวกัน

3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด

4. งานที่จัดทำให้กับชุมชน ควรเป็นงานที่กระทำอย่างต่อเนื่องกัน

5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจและง่ายต่อการเข้าใจ และสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

นอกจากนี้ ปรีชา คัมภีรปรกรณ์ (2540: 312-315) กล่าวถึง การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นดังนี้ ในชุมชนทั่วไปนอกจากจะมีโรงเรียน วัด หรือ ศาสนสถานตั้งอยู่แล้วยังมีหน่วยงานอื่น เช่น เกษตร สาธารณสุข พัฒนาชุมชน ไฟฟ้า ไปรษณีย์ ธนาคาร สภาตำบล และสมาคมต่างๆ เป็นต้น ได้เข้ามาให้บริการแก่ชุมชน บางหน่วยงานก็จัดตั้งเป็นสำนักงานถาวร มีเจ้าหน้าที่ประจำ บางหน่วยงานก็ส่งเจ้าหน้าที่มาบริการเป็นครั้งคราว การสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นในชุมชนเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการประสานประโยชน์ซึ่งกันและกันและเป็นการดึงหน่วยงานอื่นให้เข้ามามีบทบาทสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของโรงเรียนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนและประชาชน การสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจทำได้ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น โดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นอยากจะคุ้นเคยกับคณะครูอยู่แล้ว เพราะโรงเรียนมีปัจจัยต่างๆ ที่จะสนับสนุนงานของเขาอยู่มาก เพียงแต่ครูยิ้มแย้ม ทักทายปราศรัย ให้ความสนทสนมเป็นกันเองในไม่ช้าสัมพันธภาพอันดีต่อกันก็ดำเนินอย่างราบรื่น

2. การให้บริการด้านอาคารสถานที่ บางครั้งหน่วยงานอื่นมีความจำเป็นต้องอาศัยอาคารสถานที่ของโรงเรียน เพื่อกิจกรรมบางอย่าง โรงเรียนก็ควรอำนวยความสะดวกและบริการในเรื่องต่างๆ ในฐานะเจ้าของสถานที่เป็นอย่างดี ทั้งนี้จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

3. การดึงหน่วยงานอื่นมาสู่โรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนมีห้องเรียนว่างอยู่อาจให้หน่วยงานอื่นมายืมใช้ชั่วคราว เช่น จัดตั้งเป็นหน่วยบริการอนามัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เยาวชน

ที่ทำการเกษตรตำบล ฯลฯ โรงเรียนจะได้ประโยชน์เป็นอย่างมากจากบริการด้านต่างๆของหน่วยงานดังกล่าว รวมทั้งความร่วมมือทางด้านบุคลากร

4. การประสานงานให้หน่วยงานอื่นมาจัดกิจกรรมหรือให้บริการในโรงเรียนแก่นักเรียนและประชาชน เช่น สาธารณสุขมาบริการเกี่ยวกับสุขภาพ เกษตรมาจัดแปลงสาธิตในโรงเรียนให้ความรู้ในด้านต่างๆ การประสานงานดังกล่าว เป็นการประสานประโยชน์การทำงานร่วมกับหน่วยงานก็ได้ผลงานโรงเรียนและประชาชนก็ได้รับประโยชน์ การทำงานร่วมกันอยู่เสมอ ย่อมทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

5. ร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นและเชิญชวนโรงเรียนมาร่วมแสดงกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น เช่น ร่วมแสดงนิทรรศการจัดการแสดงละคร ฟ้อนรำ ดนตรี กีฬาไปร่วมด้วย เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมขึ้นบ้าง หน่วยงานอื่นก็จะมาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนเช่นกัน

6. ช่วยสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นโดยอาศัยนักเรียน เช่น ช่วยส่งจดหมายให้กับประชาชนในชุมชนซึ่งอยู่นอกเขตการจ่ายของไปรษณีย์ เป็นต้น การช่วยให้หน่วยงานอื่นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้หน่วยงานนั้น ๆ มองเห็นคุณค่าของโรงเรียนและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นเป็นการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยจัดให้มีคณะกรรมการในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือชมรมต่างๆ ในท้องถิ่น การขอความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน การขอคำปรึกษาหารือ หรือขอความคิดเห็น การประสานหน่วยงานอื่นโดยการเชิญมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การให้บริการด้านอาคารสถานที่กับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การแสดงนาฏศิลป์ ดนตรี เป็นต้น การสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา นักการเมืองท้องถิ่นต้องยึดหลักการสำคัญๆ ดังนี้คือ ต้องมีความบริสุทธิ์และตั้งใจจริง ในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมงานทุกด้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

โสภณ เพ็ชรพวง (2533: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบที่เกี่ยวกับขอบข่ายงานทั้งห้าด้าน ตามลำดับมากไปหาน้อย คือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงาน

ในห้องถิ่น การให้บริการแก่ชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน และการร่วมกิจกรรมของชุมชน

อัจฉราวดี บัวเกตุ (2547: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากตามขนาดของโรงเรียนอยู่ในระดับมากตามประสบการณ์การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ตามภูมิสำเนาของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุรางค์ สุบรรณพงษ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลิงบุรีผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการซึ่งมีสภาพเป็นผู้แทนจากชุมชน ได้แก่ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนผู้ปกครอง มีระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนเฉลี่ยในระดับมาก

กานดา ปัญญาธร (2547: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการดำเนินงานความสัมพันธ์ชุมชน ของโรงเรียนสวนหลวง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการดำเนินงานความสัมพันธ์ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

มนตรี ทองซอน (2548: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า การร่วมกิจกรรมของชุมชน และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติมาก รองลงมาคือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ประเดิม ศรีสมบูรณ์ (2549: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดสุทธาวาราม สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัญหาการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นในห้องถิ่น มีปัญหาอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ปัญหาด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนตามลำดับ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปผลการวิจัยพบว่าความร่วมมือจากบุคลากรภายนอกโรงเรียนและความสนใจของประชาชนต่อการจัดการยังอยู่ในระดับน้อยสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ ความอ่อนด้อยในการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนขาดการเผยแพร่ ส่งผลให้ชุมชนไม่ทราบความเคลื่อนไหวด้านการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ขาดการนิเทศกำกับติดตาม

และประเมินผลในการบริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้อย งบประมาณไม่เพียงพอ ครู-อาจารย์มีชั่วโมงสอนและทำหน้าที่ด้านอื่นมาก แหล่งวิทยาการในชุมชนมีน้อยผู้ปกครองและประชาชนมีฐานะยากจน และขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรต่าง ๆ

งานวิจัยต่างประเทศ

ทอย (โสภณ เพ็ชรพวง. 2533: 77; อ้างอิงจาก Toy. 1983: 1951 - A) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนชนบท ข้อเสนอ การวิจัยได้เสนอไว้ว่า การที่จะวางแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในชนบทนั้น ควรจะมีพัฒนาทางด้านนโยบายและกิจกรรมต่างๆให้มีการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องอยู่ กำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายให้ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก จัดให้มีการ ประชาสัมพันธ์ที่ดี การทำให้เกิดความไว้วางใจ ความกระตือรือร้นในการทำงานจัดให้มีผลใน การดำเนินงาน

คราฟ (อัจฉริยญา มีรุ่งเรือง. 2542: 66; อ้างอิงจาก Carft. 1988: 1633 - A) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาถึงทัศนคติของชุมชนต่อการศึกษาและระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นการศึกษเพื่อสนองความคิดที่ว่าความร่วมมือของโรงเรียนจะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อ โรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมายคือต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระดับการมีส่วนร่วมสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างระดับทัศนคติ และระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีค่าความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของชุมชนและ สิ่งแวดล้อม หรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

พอลลอซซี (ประเดิม ศรีสมบูรณ์. 2549: 52; อ้างอิงจาก Pallozzi. 1981: ไม่ปรากฏ เลขหน้า) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่น ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนควร ร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายคือ โรงเรียนไม่ควรติดอยู่กับนโยบายมากนักส่วนชุมชนควรที่จะเกี่ยวข้องกับ นโยบายที่สัมพันธ์กับความสามารถที่ตัวเองจะทำได้

จากการวิจัยในต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่กล่าวมา สรุปผลการวิจัยพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นยังมีน้อย การประสานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจัดทำไม่สม่ำเสมอ เช่นเดียวกันกับชุมชนที่ยังไม่เห็นความสำคัญ ในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยเศรษฐกิจและรายได้ของชุมชน ยังไม่ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเพ กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน และให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย สร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยประชากรหลายกลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2551 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 149 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,856 คน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,467 คน รวมทั้งหมด 3,505 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สุ่มสถานศึกษา โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (วัน เดชพิชัย. 2535: 300-301; อ้างอิงจาก Krcjic & Morgan. 1970: 607-610) ได้สถานศึกษา จำนวน 108 โรง จากสถานศึกษา 149 โรง และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งได้ขนาดสถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวน 15 โรง สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 64 โรง สถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 29 โรง

ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (วัน เดชพิชัย. 2535: 300-301; อ้างอิงจาก Krcjic & Morgan. 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างบุคคลจำนวน 347 คนและสุ่มตามขนาดของสถานศึกษาและบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเจาะจงผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และ สุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ส่วนครูผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางสุ่มอย่างละ 1 คน ส่วนสถานศึกษาขนาดใหญ่สุ่มสถานศึกษาละ 1-2 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา

ขนาด โรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	คณะ กรรมการ	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	คณะ กรรมการ	รวม
เล็ก	25	200	225	460	15	15	15	45
กลาง	91	1,004	819	1,914	64	64	64	192
ใหญ่	33	652	423	1,122	29	52	29	110
รวม	149	1,856	1467	3,505	108	131	108	347

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีรายละเอียดของลักษณะเครื่องมือ การสร้าง และการตรวจสอบคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

ลักษณะของแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบ เป็นการสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด ซึ่งกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 ตามแบบของ ไลท์เคิร์ท (Likert, 1970 : 90 - 95) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 32 ข้อ มีตามภารกิจ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ มีลักษณะแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในแต่ละประเด็นตามภารกิจ

วิธีสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มนอกเขตการวิจัยและปรึกษาอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทราบแนวทางนำข้อมูลมากำหนดขอบเขตประเด็นการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

2. กำหนดรูปแบบของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตามกรอบแนวคิดการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมที่ต้องการศึกษาและผู้ให้ข้อมูล

3. สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมงานด้านการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ใน 5 ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น จำนวน 32 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาพบว่า มีข้อคำถามที่ใช้ได้จำนวน 32 ข้อ ตามข้อเสนอแนะคณะกรรมการที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและความถูกต้องต่าง ๆ ก่อนนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำผลการประเมินมาหาค่า IC (Index of Concurrence) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญได้ข้อคำถามที่ใช้ได้จำนวน 32 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการวิจัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 30 คน หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวมแต่ละด้าน และคะแนนรวมแต่ละด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับ ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมแต่ละด้านสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกข้อโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ในระหว่าง 0.20 - 0.91 ยกเว้นข้อ 28 ที่สัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญ และความสัมพันธ์รายด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับ พบว่า แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับคะแนนรวมทั้งฉบับอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกด้าน และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.89 - 0.91 นำข้อมูลจากการทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัก (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 200; อ้างอิงจาก Cronbach. 1990: 202-204)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตและนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำตัวเองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยประสานเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ดังรายละเอียดของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม และจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามคู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับนัดหมายวันรับแบบสอบถามกลับภายใน 10 วัน หลังจากนำส่งแบบสอบถาม หากสถานศึกษาใดไม่สามารถส่งคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะพยายามดำเนินการทวงถาม จำนวน 2 ครั้ง ส่วนสถานศึกษาที่มีความเสี่ยงผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งทางไปรษณีย์และประสานงานทางโทรศัพท์ ได้แบบสอบถามกลับมาครบทั้งหมด 342 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.50

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ

1.1 ค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา โดยใช้สูตรคำนวณ (ลิวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 249) ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IC	แทน	ดัชนีสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนผลการปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบัก (ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 200) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนคะแนนการปฏิบัติภารกิจ เป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมการปฏิบัติภารกิจ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค่าร้อยละ โดยใช้สูตร (ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 71) ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

2.2 ค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 73) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของคะแนนหรือข้อมูล
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลไม่แจกแจงความถี่ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 79) ดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยคณิตของข้อมูล
	X	แทน	ข้อมูลแต่ละค่า
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.4 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.4.1 สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มีค่าตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปใช้การทดสอบเอฟ (F-test) จากวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้สูตร (Hinkle, Wierma and Jurs. 1982: 261) ดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ

F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

2.4.2 หากพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี Least-Significant Difference (LSD) ใช้สูตร (Hinkle, Wireman and Jurs. 1982: 261) ดังนี้

$$LSD = t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MS_w \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม
k	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
MS_w	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองภายในกลุ่ม (Mean square within-group)
n_i, n_j	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ i และ j

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

ตาราง 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงาน ชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา- ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1	แบบสอบถามส่วนที่ 2 (ข้อ 1-32) วิเคราะห์ การปฏิบัติงานแต่ละ ประเด็นแต่ละด้านและ ภาพรวม	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการ ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นราธิวาส เขต 1	แบบสอบถามส่วนที่ 1 (สถานภาพ) แบบสอบถามส่วนที่ 2 (ข้อ 1-32)	F-Test ทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรคและกิจกรรมที่ควร ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นราธิวาส เขต 1	แบบสอบถามส่วนที่ 3	วิเคราะห์เนื้อหาแต่ละด้าน จัดลำดับความถี่ (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีการใช้สัญลักษณ์ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนนแต่ละตัว
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบผลตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะกิจกรรมที่ควรปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามบทบาทหน้าที่และขนาดของสถานศึกษา

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา		
ผู้บริหารสถานศึกษา	108	31.58
ครูผู้สอน	126	36.84
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	108	31.58
ขนาดของสถานศึกษา		
สถานศึกษาขนาดเล็ก	41	11.99
สถานศึกษาขนาดกลาง	195	57.02
สถานศึกษาขนาดใหญ่	105	30.70
รวม	342	100.0

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 36.84 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 31.58 เท่ากัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง ร้อยละ 57.02 ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ (ร้อยละ 30.70) และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก (ร้อยละ 11.99) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา-
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 แสดงดังตาราง 4-9

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวม และรายด้าน

ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การประชาสัมพันธ์	3.40	.56	ปานกลาง
การให้บริการแก่ชุมชน	3.33	.57	ปานกลาง
การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	3.41	.63	ปานกลาง
การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	3.43	.58	ปานกลาง
การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	3.49	.59	ปานกลาง
ภาพรวม	3.41	.53	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการ
ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นมีค่าเฉลี่ย
มากที่สุด เท่ากับ 3.49 รองลงมาเป็นด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.43
ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.41 ด้านการประชาสัมพันธ์
โรงเรียน และด้านการให้บริการแก่ชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 3.40 และ 3.33
ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา-
 ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการประชาสัมพันธ์

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จุลสารหรือสิ่งพิมพ์และป้ายประกาศ	3.09	.67	ปานกลาง
2.	มีการเยี่ยมเยียนชุมชน หรือบุคคลสำคัญของท้องถิ่นตามวาระที่เหมาะสมของคณะครูและนักเรียน	3.39	.71	ปานกลาง
3.	การต้อนรับและให้ความสะดวกต่อผู้มาติดต่อกับโรงเรียน	3.53	.83	มาก
4.	การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะทางการพัฒนาโรงเรียน	3.47	.77	ปานกลาง
5.	คณะกรรมการศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน	3.37	.75	ปานกลาง
6.	มีการจัดกิจกรรมประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.55	.75	มาก
7.	นำผลการประเมิน การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์มาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.38	.73	ปานกลาง
ภาพรวม		3.40	.56	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการประชาสัมพันธ์ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นคำถามส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็นยกเว้นการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุดที่สุดเป็นประเด็นการจัดกิจกรรมประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาเป็นประเด็นการต้อนรับและให้ความสะดวกต่อผู้มาติดต่อกับโรงเรียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และ 3.53) ตามลำดับ และประเด็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จุลสารหรือสิ่งพิมพ์และป้ายประกาศเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.09

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการให้บริการแก่ชุมชน

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.54	.86	มาก
2.	การบริการความรู้ และวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรในชุมชน	3.11	.65	ปานกลาง
3.	สนับสนุนและส่งเสริม ให้คณะครูและนักเรียนได้มีส่วนร่วมกันพัฒนาชุมชน	3.43	.75	ปานกลาง
4.	ให้การช่วยเหลือชุมชนให้คำปรึกษาหารือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือการพัฒนาชุมชน	3.34	.71	ปานกลาง
5.	จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหรือลานกีฬา ให้แก่ประชาชนในชุมชน	3.36	.86	ปานกลาง
6.	เสริมสร้างความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หรือผู้แทนชุมชนด้วยการจัดอบรมกิจกรรมสัมมนาหรือศึกษาดูงาน	3.21	.78	ปานกลาง
7.	นำผลการประเมิน การดำเนินงาน ด้านการให้บริการแก่ชุมชนมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.32	.72	ปานกลาง
ภาพรวม		3.33	.57	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการให้บริการชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นคำถามส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็นยกเว้น ประเด็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.54 ส่วนประเด็นที่มีระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดเป็นประเด็นการบริการความรู้ และวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.11)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา-
 ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการเข้าร่วม
 กิจกรรมของชุมชน

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	คณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของท้องถิ่น	3.50	.81	ปานกลาง
2.	คณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประเพณีและวัฒนธรรม ที่ชุมชนจัดขึ้น	3.60	.82	มาก
3.	เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	3.46	.78	ปานกลาง
4.	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การวางมาตรฐานรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน	3.21	.72	ปานกลาง
5.	นำผลการประเมิน การดำเนินงานด้านการเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชนมาปรับปรุงพัฒนาให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.25	.71	ปานกลาง
ภาพรวม		3.41	.63	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของ
 สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการเข้าร่วม
 กิจกรรมของชุมชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณารายประเด็น
 พบว่า ทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็นคณะครูและนักเรียนเข้าร่วม
 กิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่ชุมชนจัดขึ้น
 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.60 รองลงมาเป็นคณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น
 หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.50) และเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง
 ผู้นำท้องถิ่น เพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.46) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานน้อยที่สุด
 คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน เช่น การวางมาตรฐานรักษาความมั่นคง
 ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่า 3.21 รองลงมาเป็นนำผลการประเมิน
 การดำเนินงานด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 (ค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา-
 ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการให้ชุมชน
 มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานและประชาชนในชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาโรงเรียน	3.42	.74	ปานกลาง
2.	เชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็น วิทยากรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน	3.41	.77	ปานกลาง
3.	เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน	3.44	.71	ปานกลาง
4.	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้การช่วยเหลือ สนับสนุนด้านแรงงานด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์	3.38	.74	ปานกลาง
5.	จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบ ต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย	3.38	.73	ปานกลาง
6.	เชิญชุมชนร่วมเป็นเกียรติในงานพิธีการของโรงเรียน เช่น งานกีฬา งานมอบประกาศนียบัตร งานมอบ- ทุนการศึกษา เป็นต้น	3.53	.86	มาก
7.	นำผลการประเมิน การดำเนินงานด้านการให้ชุมชนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมาปรับปรุงพัฒนาให้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	3.43	.73	ปานกลาง
ภาพรวม		3.43	.63	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา-
 ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน
 กิจกรรมของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณา
 รายละเอียด พบว่า ทุกประเด็นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็นการเชิญชุมชน
 ร่วมเป็นเกียรติในงานพิธีการของโรงเรียน เช่น งานกีฬา งานมอบประกาศนียบัตร งานมอบทุน-
 การศึกษา เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 3.53 รองลงมาเป็น เชิญประชาชนในชุมชน
 เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการหรือกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.44) และนำผลการประเมิน
 การดำเนินงานด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมาปรับปรุงพัฒนาให้มี

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.43) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานน้อยที่สุดเป็นเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้านแรงงาน ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์และจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 3.38 รองลงมาเป็นเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.41) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา-
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการเสริมสร้าง
ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
27.	จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียน	3.44	.74	ปานกลาง
28.	ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่นตามความเหมาะสม เช่น ด้านบุคลากร	3.46	.71	ปานกลาง
29.	ผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	3.55	.71	มาก
30.	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมชมรม การแข่งกีฬา เป็นต้น	3.56	.79	มาก
31.	เชิญบุคลากรหน่วยงานอื่นในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.47	.77	ปานกลาง
32.	นำผลการประเมิน การดำเนินงาน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.44	.69	ปานกลาง
ภาพรวม		3.49	.59	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษา-
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ
ชุมชนและหน่วยงานอื่นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 เมื่อพิจารณา
รายประเด็น พบว่า ทุกประเด็นค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นประเด็นมีการจัดกิจกรรม
เริ่มสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมชมรม การแข่ง

กีฬา เป็นต้น และประเด็นผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.56 และ 3.55 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเป็นประเด็นจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครองชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียนและ นำผลการประเมินการดำเนินงาน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.44)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามบทบาทหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามบทบาทหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา แสดงดังตาราง 10-14

ตาราง 10 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามบทบาทหน้าที่

ด้าน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
การประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2.15	2	1.08	3.53*	.030*
	ภายในกลุ่ม	103.44	339	.31		
	รวม	105.59	341			
การให้บริการแก่ ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	3.30	2	1.65	5.18**	.006**
	ภายในกลุ่ม	108.05	339	.32		
	รวม	111.35	341			
การเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2.22	2	1.11	2.80	.062
	ภายในกลุ่ม	134.42	339	.40		
	รวม	136.64	341			
การให้ชุมชนมีส่วน ร่วมในกิจกรรม ของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.31	2	.65	1.97	.062
	ภายในกลุ่ม	112.80	339	.33		
	รวม	114.11	341			

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
การเสริมสร้าง	ระหว่างกลุ่ม	3.05	2	1.53	4.47*	.012*
ความสัมพันธ์กับ	ภายในกลุ่ม	115.83	339	.34		
ชุมชนและหน่วยงานอื่น	รวม	118.89	341			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.31	2	1.16	4.23*	.015*
	ภายในกลุ่ม	92.75	339	.27		
	รวม	95.06	341			

หมายเหตุ: * $p < .05$

** $p < .01$

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่าบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในด้านการให้บริการแก่ชุมชนและด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงต้องเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ดังแสดงตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบรายคู่การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามบทบาทหน้าที่

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน	คณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน
การประชาสัมพันธ์	\bar{X}	3.47	3.44	3.28
ผู้บริหารสถานศึกษา	3.47		0.03	0.19*
ครูผู้สอน	3.44			0.15*
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.28			
การให้บริการแก่ชุมชน	\bar{X}	3.44	3.36	3.19
ผู้บริหารสถานศึกษา	3.44		0.07	0.24**
ครูผู้สอน	3.36			0.17*
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.19			
การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชนและหน่วยงานอื่น	\bar{X}	3.56	3.54	3.35
ผู้บริหารสถานศึกษา	3.56		0.02	0.21**
ครูผู้สอน	3.54			0.19*
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.35			
ภาพรวม	\bar{X}	3.48	3.44	3.29
ผู้บริหารสถานศึกษา	3.48		0.03	0.19**
ครูผู้สอน	3.44			0.16*
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.29			

หมายเหตุ: * $p < .05$

** $p < .01$

จากตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ความคิดเห็นการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ แตกต่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และครูผู้สอน มีความคิดเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างจากคณะกรรมการ-สถานศึกษาชั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการให้บริการแก่ชุมชนและด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 เปรียบเทียบผลการการปฏิบัติงานชุมชนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
การประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	0.63	2	.32	1.02	.362
	ภายในกลุ่ม	104.96	339	.31		
	รวม	105.59	341			
การให้บริการแก่ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	0.52	2	.26	.79	.456
	ภายในกลุ่ม	110.84	339	.33		
	รวม	111.35	341			
การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	0.39	2	0.19	0.49	0.613
	ภายในกลุ่ม	136.24	339	0.40		
	รวม	136.64	341			
การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.39	2	0.19	0.49	0.613
	ภายในกลุ่ม	136.24	339	0.40		
	รวม	136.64	341			
การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	ระหว่างกลุ่ม	1.22	2	0.61	1.759	0.174
	ภายในกลุ่ม	117.67	339	0.35		
	รวม	118.89	341			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.527	2	0.26	0.95	0.390
	ภายในกลุ่ม	94.53	339	0.28		
	รวม	95.06	341			

หมายเหตุ: * $p < .05$

** $p < .01$

จากตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะกิจกรรมที่ควรปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

จากการศึกษาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ รายละเอียด แสดงดังตาราง 13-14

ตาราง 13 ปัญหาในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัญหา	จำนวน
1.ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	
1) ความขัดข้องทางอินเทอร์เน็ต	5
2) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ไม่ยอมรับร่วมมือกับชุมชน	4
3) ไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	3
4) ความปลอดภัยในการออกนอกพื้นที่	3
6) ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์	2
8) ขาดอุปกรณ์สื่อสาร	1
9) ข้อมูลข่าวสารที่นำมาประชาสัมพันธ์มีน้อยเกินไปไม่ครอบคลุม	1
10) ชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน	1
11) ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน	1
2. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน	
1) เยาวชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการเสริมความรู้นอกตำรา	6
2) ผู้บริหารไม่ศึกษาความต้องการของชุมชนและขาดการปฏิบัติสัมพันธ์กับชุมชน	5
3) สถานการณ์ไม่สงบอาจจะบริการชุมชนไม่สะดวกเท่าที่ควร	4

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหา	จำนวน
4) ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ	4
5) ขาดการจัดการที่มีระบบ	3
6) วัสดุ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ ไม่เพียงพอในการให้บริการแก่ของชุมชน	3
7) การบริการไม่ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ของชุมชน	1
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	
1) ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ	6
2) เวลาของการจัดกิจกรรมไม่ตรงกัน	5
3) ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมน้อยมาก	3
4) เวลาเยี่ยมเยียนและการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนน้อย	1
4. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	
1) ไม่ได้รับความร่วมมือ/ความสนใจจากชุมชนเท่าที่ควร	7
2) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาว่างมาร่วมงาน	6
3) ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ	5
4) กิจกรรมที่นำมาจัดไม่ค่อยน่าสนใจและไม่เหมาะสมกับชุมชน	4
5) ชุมชนกับโรงเรียนยังขาดความเข้าใจกัน	2
6) ชุมชนมีส่วนร่วมน้อย ไม่มีเวลาและขาดการประสานงานที่ดี	1
7) ชุมชนมีภาระงานมากไม่สามารถร่วมงานได้	1
5. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	
1) คนในชุมชนทำงานต่างกัน	5
2) ชุมชนขาดความสัมพันธ์กับโรงเรียน	4
3) ความปลอดภัยในชีวิต	3
4) การให้ความสำคัญกับศิษย์เก่า	2
5) งบประมาณในการช่วยเหลือไม่เพียงพอ	1
6) ขาดการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ	1
7) เวล่าน้อยโรงเรียนมุ่งแต่เรื่องวิชาการ	1
8) โรงเรียนควรมีระบบการประชาสัมพันธ์ที่ดีและทำอย่างต่อเนื่อง	1

จากตาราง 13 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ พบว่า ปัญหาด้านการ-

ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นปัญหาความขัดข้องทางอินเทอร์เน็ต รองลงมาขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ไม่ยอมร่วมมือกับชุมชน ไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและความปลอดภัยในการออกนอกพื้นที่ ตามลำดับ **ปัญหาด้านการให้บริการแก่ชุมชนส่วนใหญ่** ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการเสริมความรู้นอกตำรา รองลงมาเป็นผู้บริหารไม่ศึกษาความต้องการของชุมชนและขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน สถานการณ์ไม่สงบอาจจะบริการชุมชนไม่สะดวกเท่าที่ควรและผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ตามลำดับ **ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน** ปัญหาการขาดความสามัคคีในหมู่คณะ รองลงมาเป็นเวลาของการจัดกิจกรรมไม่ตรงกัน และประชาชนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมน้อยมาก ตามลำดับ **ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน** เป็นปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือ/ความสนใจจากชุมชนเท่าที่ควร รองลงมาเป็นผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาว่างมาร่วมงาน และขาดความสามัคคีในหมู่คณะตามลำดับ **ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น** เป็นปัญหาคนในชุมชนทำงานต่างกัน รองลงมาเป็นชุมชนขาดความสัมพันธ์กับโรงเรียน และความปลอดภัยในชีวิตตามลำดับ

ตาราง 14 กิจกรรม/ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน	
1) มีการจัดทำแผ่นพับ/จุลสาร/วารสารข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน	11
2) ควรมีการปิดป้ายประกาศ/จัดบอร์ดข้อมูลของโรงเรียนในชุมชน	9
3) ควรมีหนังสือแจ้งผลจากทางโรงเรียน/การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	8
4) ควรมีรูปแบบการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่หลากหลาย	4
5) มีการแจ้งการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3
2. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน	
1) ควรจัดสถานที่ให้สะดวกเหมาะแก่การให้บริการแก่ชุมชน	10
2) เปิดโอกาสให้ชุมชนให้สถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม	8
3) สอบถามความต้องการของประชาชนในชุมชน	7
4) ให้บริการห้องสมุดแก่ชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	6

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน
5) ควรให้บริการด้านความรู้และข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนในชุมชน	4
6) ควรจัดพี่เลี้ยงหรือผู้ให้คำปรึกษาแก่ชุมชน	3
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	
1) ให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มากขึ้น	3
2) ควรให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้น	3
3) มีการจัดกิจกรรมอย่างน้อยปีละ 4-5 ครั้ง	1
4. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	
1) ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมที่ชัดเจน	6
2) ให้ประชาชนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากกว่านี้	5
3) ควรมีการระบุงาน/กิจกรรมให้ชัดเจน	4
4) เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้	3
5. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น	
1) จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	5
2) เปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการให้มากขึ้น	3
3) ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	1

จากตาราง 14 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ พบว่า **ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน**กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะควรมีการจัดทำแผ่นพับ/จุลสาร/วารสารข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน รองลงมาควรมีการปิดป้ายประกาศ/จัดบอร์ดข้อมูลของโรงเรียนในชุมชน และควรมีหนังสือแจ้งผลจากทางโรงเรียน/การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ**ด้านการให้บริการแก่ชุมชน**เป็นข้อเสนอแนะประเด็นควรจัดสถานที่ให้สะดวกเหมาะแก่การให้บริการแก่ชุมชน รองลงมาเป็นเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้สถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม และสอบถามความต้องการของประชาชนในชุมชน ตามลำดับ **ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน**กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มากขึ้นและควรให้ประชาชน

ทุกคนเข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้น **ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน**ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมที่ชัดเจน รองลงมาเป็นให้ประชาชนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากกว่านี้ และควรมีการระบุงาน/กิจกรรมให้ชัดเจน ตามลำดับ **ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น**กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รองลงมาเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการให้มากขึ้น และควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ตามลำดับ

บทที่ 5

การสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษากการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1 เสนอผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามสถานภาพบทบาทหน้าที่ และขนาด ของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคและกิจกรรมที่ควรการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ตามลำดับ และ สุ่มชั้นตัวอย่างตามสัดส่วนของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 347 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 108 คน ครูผู้สอน จำนวน 131 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 32 ข้อ มีตามภารกิจ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ โรงเรียน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์สถิติพื้นฐานด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินตามวิธีการของ วัน เดชพิชัย (2535: 300-301) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยสถิติ LSD
4. วิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลการตอบความคิดเห็นปลายเปิดด้วยการแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมีค่า เท่ากับ 3.49 รองลงมาเป็นด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน(มีค่าเฉลี่ย 3.43) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน (มีค่าเฉลี่ย 3.41) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน (มีค่าเฉลี่ย 3.40) และด้านการให้บริการแก่ชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 3.33 ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์การปฏิบัติงานในแต่ละประเด็นพบว่า ทุกประเด็นมีการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในระดับปานกลางยกเว้น ประเด็นการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ประเด็นการต้อนรับและให้ความสะดวกต่อผู้มาติดต่อกับโรงเรียน ประเด็นเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงาน ประเด็นคณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ประเด็นเชิญชุมชนร่วมเป็นเกียรติในงานพิธีการของโรงเรียน เช่น งานกีฬา งานมอบประกาศนียบัตร งานมอบทุนการศึกษา เป็นต้น ประเด็นผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และประเด็นมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมชมรม การแข่งกีฬา อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต1 จำแนกตามบทบาทหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานด้านการให้บริการแก่ชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนและด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาความแตกต่างรายคู่ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์โดยภาพรวมด้านการให้บริการแก่ชุมชนและด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นแตกต่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับ 0.05 ตามลำดับ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานต่ำกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2.2 สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ พบว่า ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นปัญหาความขัดข้องทางอินเทอร์เน็ตรองลงมา เป็นการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ไม่ให้ความร่วมมือกับชุมชน ไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและความปลอดภัยในการออกนอกพื้นที่ ตามลำดับ ปัญหาด้านการให้บริการแก่ชุมชนส่วนใหญ่ ปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการเสริมความรู้นอกตำรา รองลงมาเป็นผู้บริหารไม่ศึกษาความต้องการของชุมชนและขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน สถานการณ์ความไม่สงบใน3จังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจจะทำให้บริการชุมชนไม่สะดวกเท่าที่ควรและผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ตามลำดับ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนปัญหา การขาดความสามัคคีในหมู่คณะ รองลงมาเป็นเวลาของการจัดกิจกรรมไม่ตรงกัน และประชาชนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมน้อยมาก

ตามลำดับ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเป็นปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือ/ความสนใจจากชุมชนเท่าที่ควร รองลงมาเป็น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาว่างมาร่วมงาน และขาดความสามัคคีในหมู่คณะ ตามลำดับ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นปัญหาคนในชุมชนทำงานต่างกัน รองลงมาเป็นปัญหาชุมชนขาดความสัมพันธ์กับโรงเรียนและความปลอดภัยในชีวิต ตามลำดับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะควรมีการจัดทำแผ่นพับ/จุลสาร/วารสาร ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน รองลงมาควรมีการปิดป้ายประกาศ/จัดบอร์ดข้อมูลของโรงเรียนในชุมชน และควรมีหนังสือแจ้งผลจากทางโรงเรียน/การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ด้านการให้บริการแก่ชุมชนเป็นข้อเสนอแนะประเด็นควรจัดสถานที่ให้สะดวกเหมาะแก่การให้บริการแก่ชุมชน รองลงมาเป็นเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้สถานที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม และสอบถามความต้องการของประชาชนในชุมชน ตามลำดับ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะควรให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มากขึ้นและควรให้ประชาชนทุกคนเข้าร่วมโครงการที่จัดขึ้น ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้และการทำกิจกรรมที่ชัดเจน รองลงมาเป็นให้ประชาชนชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้มากกว่านี้ และควรมีการระบุงาน/กิจกรรมให้ชัดเจน ตามลำดับ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รองลงมาเป็นเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมโครงการให้มากขึ้น และควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนชุมชนและหน่วยงานอื่น

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และด้านการให้บริการชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบกับงบประมาณที่โรงเรียนได้รับมีน้อยจึงไม่สามารถนำงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ของโรงเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้อาจเนื่องจากสภาพปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเนื่องมาจากเหตุการณ์

ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนไม่สามารถออกปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ได้อย่างเต็มที่สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ เพ็ชรพวง (2533: บทคัดย่อ) ศิลปะชัย ผลกล้า (2540: บทคัดย่อ) อัจฉริยา มิรุ่งเรือง (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียนโดยศึกษากับกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันแต่ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันว่าการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามบทบาทหน้าที่ และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยรวมและการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนและด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ในด้านการให้บริการแก่ชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาตามความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ต่ำกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่มิบทบาทหน้าที่ในสถานศึกษาแตกต่างกันมีภาระและหน้าที่ในการรับผิดชอบแตกต่างกัน และเห็นความสำคัญในการปฏิบัติงานชุมชนในด้านต่างๆ แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ไตรศิริ (2538: บทคัดย่อ) การศึกษาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนมีภาระหน้าที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 ของสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและให้ความสนใจภารกิจการบริหารด้านอื่นๆ เช่น พัฒนาผู้เรียน การสอนในชั้นเรียนและการพัฒนาสภาพแวดล้อม มากกว่างานด้านชุมชนสัมพันธ์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีภาระงานที่รับผิดชอบค่อนข้างมากประกอบกับมีการย้ายของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในปัจจุบันค่อนข้างสูงเนื่องมาจากความหวาดกลัวในความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจาก

เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปะชัย ผลกล้า (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในห้าอำเภอชายแดนจังหวัดสงขลาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ขนาดของโรงเรียนต่างกัมีผลการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนและชุมชนแตกต่างกัน ผลงานวิจัยของ อัจฉริยา มีรุ่งเรือง (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานในโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า ขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานในโรงเรียนและชุมชนแตกต่างกัน และผลงานวิจัยของอัจฉราวดี บัวเกตู (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า ขนาดโรงเรียนต่างกัการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกักันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่าปัญหาด้านสถานศึกษาไม่ได้รับความร่วมมือและความสนใจจากชุมชนเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนไม่มีเวลาให้กับโรงเรียน ภาระกิจครอบครัว และการประกอบอาชีพชุมชนส่วนใหญ่ไม่สนใจให้ความสนับสนุนสถานศึกษาเท่าที่ควรเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาล สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การวางแผน ดำเนินงานตามแผนและส่งเสริมให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ทำงานร่วมกัน ปรึกษาหารือร่วมกันคิดและแก้ไขปัญหาอุปสรรคร่วมกันเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ แก่ชุมชนโดยอาศัยการประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อต่าง ๆ
- 1.2 สถานศึกษาควรมีการชี้แจงระยะเวลาหรือกำหนดการในการดำเนินโครงการ ให้ชัดเจน และกรรมการแจ้งแก่ประชาชนในชุมชน
- 1.3 สถานศึกษาและชุมชนควรมีการปรึกษาหารือถึงกิจกรรมต่าง ๆ และความสำคัญ ของกิจกรรม รวมทั้งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง
- 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย เกณฑ์การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ที่เป็นรูปธรรม และกำหนดแนวทางในการดำเนินการตามนโยบายอย่างเป็นระบบ

1.5 ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม งานโครงการของโรงเรียนและให้ความสำคัญในการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมมีประชาสัมพันธ์กิจกรรม งานโครงการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.6 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานกิจกรรมและโครงการต่างๆของโรงเรียน รวมทั้งการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการประเมินการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในสังกัดอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรบุคคลและสถานประกอบการในชุมชนเพื่อพัฒนางานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ศึกษาการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมโครงการสอดคล้องกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

- กฤษณา ไตรศิริ. (2538). การศึกษาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ . การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กฤษณา แพทยานนท์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกลุ่มบูรพา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏพระนคร.
- กานดา ปัญญาธร. (2547). บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการดำเนินงานความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนสวนหลวง เขตประทุมวัน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- กิติมา ปรืดดีดิลก. (2532). การบริหารและนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒน์.
- จรัส บุรีภักดี. (2537). การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จรัส นวลน้อม. (2540). การศึกษากับการพัฒนาประเทศแนวคิดและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โอเอส.
- ชัยยา สัตย์พานิช. (2547). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรรัตน์ กิจจาร์ักษ์. (2542). การบริหารการศึกษา. สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นงลักษณ์ สุดแสง. (2541). การปฏิบัติงานตามหน้าที่และข้อเสนอแนะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2540). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พิมพ์กรุงเทพฯ.
- ประเดิม ศรีสมบูรณ์. (2549). *รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาล วัดสุคตวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประยูร เข้มทอง. (2541). *ศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำชุมชน : กรณีศึกษา เฉพาะจังหวัดหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์. (2540). *ความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศไทย เอกสาร การสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ:ชวนพิมพ์.
- พนิจดา วีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนโตร์.
- พิชัย เสี่ยงมจิตต์. (2542). *การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มนตรี ทองขอน. (2548). *การศึกษาบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอศรีธรรมภูมิ จังหวัดสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- มณฑนา ธรรมรังษี. (2542). *ปัญหาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง อุบลราชธานี*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- มัย หน่อแดง. (2549). *บทบาทการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะคณะกรรมการ-สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2*. สารนิพนธ์ สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นจัดพิมพ์.
- ลิขิต การะภักดี. (2546). *การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัน เดชพิชัย. (2535). *คู่มือการวิจัยและการประเมินโครงการการศึกษาและพฤติกรรม*. ปัตตานี: มนตรีการพิมพ์.
- ศิลปะชัย ผลกล้า. (2540). *การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในห้าอำเภอจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมศักดิ์ พุงคาโน. (2543). *การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ลีปนพนธ์ เกตุทัต. (2539). *การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ สู่ความก้าวหน้าและมั่นคงของศตวรรษหน้า ข้อเสนอปฏิรูปการศึกษาไทย*.
- สุนทร อัยแก้ว. (2546). *การพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนบ้านไพร (เมืองไพรวิทยาคาร) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรางค์ สุบรรณพงษ์. (2547). *ความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- โสภณ เพ็ชรพวง. (2533). *การศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2539). *การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

_____. (2540). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2541). *เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา-
ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*
พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2547). *การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงาน*
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2546). *การพัฒนาการบริหารสถาบันการศึกษา*.
เอกสารประกอบการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา.

อร่าม คุสกุรัตน์. (2542). *ปัญหาการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน*
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญา
มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อัจฉราดี บัวเกตุ. (2547). *การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ*
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.
วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

อัจฉริยญา มีรุ่งเรือง. (2542). *การศึกษาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร*
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์.
สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อิทธิพร ศรีแสง. (2544). *สภาพและความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการ
บริหารงานด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนโกศรีเมือง อำเภอกมลาไสย
จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต.
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

Hinkle. D.E. Wiersma, W&Jurs, S.G. (1982). *Applied Statistics for the behavioral Science*
(3th Edition). USA : Houghton Mifflin.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คุณภาพเครื่องมือ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			IC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
2	0	1	1	0.67	นำไปใช้ได้
3	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
4	1	0	1	0.67	นำไปใช้ได้
5	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
6	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
7	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
8	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
9	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
10	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
11	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
12	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
13	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
14	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
15	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
16	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
17	0	1	1	0.67	นำไปใช้ได้
18	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
19	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
20	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
21	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
22	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
23	1	1	0	0.67	นำไปใช้ได้
24	0	1	1	0.67	นำไปใช้ได้
25	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
26	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
27	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			IC	การพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
28	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
29	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
30	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
31	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้
32	1	1	1	1.00	นำไปใช้ได้

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) กับคะแนนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อ ที่	ค่าอำนาจ จำแนก	การพิจารณา	ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก	การพิจารณา
1	.72**	คัดเลือกไว้	17	.58**	คัดเลือกไว้
2	.55**	คัดเลือกไว้	18	.55**	คัดเลือกไว้
3	.63**	คัดเลือกไว้	19	.69**	คัดเลือกไว้
4	.70**	คัดเลือกไว้	20	.75**	คัดเลือกไว้
5	.74**	คัดเลือกไว้	21	.64**	คัดเลือกไว้
6	.71**	คัดเลือกไว้	22	.65**	คัดเลือกไว้
7	.68**	คัดเลือกไว้	23	.50**	คัดเลือกไว้
8	.54**	คัดเลือกไว้	24	.68**	คัดเลือกไว้
9	.62**	คัดเลือกไว้	25	.64**	คัดเลือกไว้
10	.77**	คัดเลือกไว้	26	.64**	คัดเลือกไว้
11	.79**	คัดเลือกไว้	27	.68**	คัดเลือกไว้
12	.75**	คัดเลือกไว้	28	.29	ปรับปรุง
13	.67**	คัดเลือกไว้	29	.49**	คัดเลือกไว้
14	.75**	คัดเลือกไว้	30	.80**	คัดเลือกไว้
15	.67**	คัดเลือกไว้	31	.70**	คัดเลือกไว้
16	.84**	คัดเลือกไว้	32	.62**	คัดเลือกไว้

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) รายด้านและคะแนนรวมทั้งฉบับ
ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อที่	r_{xy}	r_{xyz}	การ พิจารณา	ข้อที่	r_{xy}	r_{xyz}	การ พิจารณา
1	.73**		คัดเลือกไว้	17	.80**	.89**	คัดเลือกไว้
2	.69**		คัดเลือกไว้	18	.56**		คัดเลือกไว้
3	.67**		คัดเลือกไว้	19	.67**		คัดเลือกไว้
4	.76**	.90**	คัดเลือกไว้	20	.78**		คัดเลือกไว้
5	.81**		คัดเลือกไว้	21	.68**		คัดเลือกไว้
6	.86**		คัดเลือกไว้	22	.76**		คัดเลือกไว้
7	.79**		คัดเลือกไว้	23	.68**	.93**	คัดเลือกไว้
8	.54**		คัดเลือกไว้	24	.71**		คัดเลือกไว้
9	.64**		คัดเลือกไว้	25	.68**		คัดเลือกไว้
10	.77**		คัดเลือกไว้	26	.61**		คัดเลือกไว้
11	.77**	.91**	คัดเลือกไว้	27	.61**		คัดเลือกไว้
12	.80**		คัดเลือกไว้	28	.20		ปรับปรุง
13	.80**		คัดเลือกไว้	29	.46**	.93**	คัดเลือกไว้
14	.72**		คัดเลือกไว้	30	.72**		คัดเลือกไว้
15	.77**		คัดเลือกไว้	31	.62**		คัดเลือกไว้
16	.91**		คัดเลือกไว้	32	.52**		คัดเลือกไว้

หมายเหตุ

r_{xy} = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมแต่ละด้าน

r_{xyz} = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละด้านกับคะแนนรวมทั้งฉบับ

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1

ผู้วิจัย

ชูไรดา แก้ววิกรม

นักศึกษานิพนธ์โท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

คณะกรรมการที่ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์

รศ. ทศนีย์ ประธาน ประธานกรรมการ

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา/ครูผู้สอน/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาด้านชุมชนสัมพันธ์ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่และความต้องการของชุมชน ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่การงาน และตำแหน่งงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ รายงานผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม

จึงขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามตามความเป็นจริงและครบถ้วนทุกข้อทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากท่าน

ชูไรดา แก้ววิกรม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

แบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยสถานภาพและการสำรวจความคิดเห็น 3 ส่วน ดังนี้
- ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพหน้าที่การทำงานและสถานศึกษาของท่าน ประกอบด้วยคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 2 ข้อ
- ส่วนที่ 2 การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ในงานด้านชุมชนสัมพันธ์ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบประเภทมาตราส่วนประมาณค่า เพื่อแสดงระดับการปฏิบัติงานตามสภาพความเป็นจริงด้านชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 32 ข้อ
- ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นสภาพปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะกิจกรรมที่ควรปฏิบัติงานด้านชุมชนสัมพันธ์โดยภาพกว้างเพื่อเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ส่วนที่ 1

สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวของท่าน

1. บทบาทหน้าที่ในสถานศึกษา

- () ผู้บริหารสถานศึกษา
- () ครูผู้สอน
- () คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ขนาดสถานศึกษา

- () สถานศึกษาขนาดเล็ก มีนักเรียนทั้งหมดไม่เกิน 120 คน
- () สถานศึกษาขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน
- () สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ส่วนที่ 2

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง แบบสอบถามมีจำนวน 32 ข้อ กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามสภาพที่ปฏิบัติจริง ข้อคำถามแต่ละข้อเป็นการถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานจริงด้านชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงและสอดคล้องกับระดับการปฏิบัติงานด้านชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษานั้น ซึ่งได้แบ่งระดับการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ ดังรายละเอียด ดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติงาน น้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติงาน น้อย
- ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติงาน ปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติงาน มาก
- ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติงาน มากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงาน				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
0	การอนุญาตให้ชุมชนมาใช้อาคาร สถานที่ของโรงเรียน	✓
00	การเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานของโรงเรียน	✓

จากตัวอย่างข้อ 0 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการอนุญาตให้ชุมชนมาใช้อาคาร สถานที่ของโรงเรียนในระดับมาก

จากตัวอย่างข้อ 00 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการเชิญผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานการดำเนินงานของโรงเรียนในระดับน้อย

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงาน				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
1.	การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น จุลสารหรือสิ่งพิมพ์และป้ายประกาศ					
2.	มีการเยี่ยมเยียนชุมชน หรือบุคคลสำคัญของท้องถิ่นตามวาระที่เหมาะสมของคณะครูและนักเรียน					
3.	การต้อนรับและให้ความสะดวกต่อผู้มาติดต่อกับโรงเรียน					
4.	การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียน					
5.	คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน					
6.	มีการจัดกิจกรรมประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
7.	นำผลการประเมิน การดำเนินงาน ด้านการประชาสัมพันธ์มาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
8.	การให้บริการแก่ชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียน					

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงาน				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
9.	การบริการความรู้ และวิทยาการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรในชุมชน					
10.	สนับสนุนและส่งเสริม ให้คณะครูและนักเรียน ได้มีส่วนร่วมกันพัฒนาชุมชน					
11.	ให้การช่วยเหลือชุมชน ให้คำปรึกษาหารือในการจัดกิจกรรมต่างๆหรือการพัฒนาชุมชน					
12.	จัดบริเวณโรงเรียนให้เป็นที่พักผ่อนหรือลานกีฬาให้แก่ประชาชนในชุมชน					
13.	เสริมสร้างความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้แทนชุมชนด้วยการจัดอบรมกิจกรรมสัมมนา หรือศึกษาดูงาน					
14.	นำผลการประเมิน การดำเนินงาน ด้านการให้บริการแก่ชุมชนมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
15.	การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน คณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของท้องถิ่น					
16.	คณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประเพณีและวัฒนธรรมที่ชุมชนจัดขึ้น					
17.	เยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น เพื่อพัฒนาท้องถิ่น					

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงาน				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
18.	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆในชุมชนเช่น การวางมาตรฐานรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน					
19.	นำผลการประเมิน การดำเนินงานด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
20.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและประชาชนในชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาโรงเรียน					
21.	เชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน					
22.	เชิญประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการหรือกิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน					
23.	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้การช่วยเหลือสนับสนุนด้านแรงงาน ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์					
24.	จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ เช่นความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย					

ข้อที่	งาน/กิจกรรมที่ปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงาน				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
25.	เชิญชุมชนร่วมเป็นเกียรติในงานพิธีการของโรงเรียน เช่น งานกีฬา งานมอบ-ประกาศนียบัตร งานมอบทุนการศึกษา เป็นต้น					
26.	นำผลการประเมิน การดำเนินงานด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					
27.	การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่างๆในโรงเรียน					
28.	ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่นตามความเหมาะสม เช่น ด้านบุคลากร					
29.	ผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ					
30.	มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในรูปแบบต่างๆเช่น กิจกรรมชมรม การแข่งกีฬา เป็นต้น					
31.	เชิญบุคลากรหน่วยงานอื่นในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน					
32.	นำผลการประเมิน การดำเนินงาน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					

ส่วนที่ 3

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะสภาพปัญหาอุปสรรคและกิจกรรมที่ควรปฏิบัติ
ของแต่ละด้านในงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกิจกรรมที่ควรปฏิบัติและสภาพปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นราธิวาส เขต 1

ประเด็นในการปฏิบัติงาน	ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะกิจกรรมที่ควรปฏิบัติ
1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน
2. การให้บริการแก่ชุมชน
3. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน
5. การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ชูไรดา แก้ววิกรม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ประวัตินักศึกษา

ชื่อ	นางชูไรดา แก้ววิกรม
วัน เดือน ปี	6 มีนาคม 2514
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย
การศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา, 2546 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, 2551
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านบลูกาฮีเล ตำบลบาตง อำเภอศรีเสาะ จังหวัดนราธิวาส
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูโรงเรียนบ้านบลูกาฮีเล ตำบลบาตง อำเภอศรีเสาะ จังหวัดนราธิวาส